

BELEIDSKEUZENOTA PARTICIPATIEWET

HAARLEM EN ZANDVOORT

INHOUDSOPGAVE

Inleiding en leeswijzer	3
Hoofdstuk 1 Participatiewet en landelijke kaders	6
Hoofdstuk 2 Uitgangspunten en huidig WWB beleid Haarlem en Zandvoort	8
Hoofdstuk 3 Doorgaan op de huidige koers	11
Hoofdstuk 4: Haarlem en Zandvoort zijn 1 januari 2015 gereed voor de invoering van de Participatiewet	13
Hoofdstuk 5 Nieuwe doelgroepen: Wajong en Wsw	14
Hoofdstuk 6 Werkplein Haarlem in het kader van de Participatiewet	19
Hoofdstuk 7 Op weg naar werk	20
Hoofdstuk 8 Tegenprestatie	22
Hoofdstuk 9 ICT	23
Hoofdstuk 10 Financiën	24

INLEIDING

Gemeenten worden met ingang van 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet. De Participatiewet voegt de Wet werk en bijstand (WWB), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en een deel van de Wajong samen.

Doel van de nota

In deze beleidskeuzenota formuleren we kaders en uitgangspunten waarmee wij uitvoering willen geven aan de Participatiewet. Naast kaders en uitgangspunten vragen wij de gemeenteraad ook een aantal keuzes te maken in het voorgenomen beleid. We baseren ons hierbij op wat wij nu weten over de Participatiewet en met alle onzekerheden daarin. Het is dan ook zeer waarschijnlijk dat wij in de komende maanden bij u terugkomen met nadere voorstellen als er meer bekend is over o.a. de budgetten en de besluitvorming in de Tweede en Eerste Kamer. We wachten niet met het formuleren van beleid totdat de Participatiewet is vastgesteld door het Parlement.

Wij vragen de gemeenteraad in te stemmen met de in deze nota genoemde kaders en uitgangspunten en keuzes te maken in het voorgenomen beleid. Op basis van dit besluit kunnen wij de Participatiewet verder implementeren met als doel beide organisaties gereed te hebben om de taken vanuit het Rijk met ingang van 1 januari 2015 vloeiend over te kunnen nemen.

Samenwerking Haarlem en Zandvoort

Haarlem en Zandvoort hebben nauwe samenwerking gezocht in de voorbereiding en straks in de implementatie van de Participatiewet. Met ingang van 1 september jl. is er één projectleider voor de Participatiewet voor beide gemeenten. Deze projectleider heeft als opdracht het gereed maken van de Hoofdafdeling Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) van de gemeente Haarlem en de afdeling Maatschappelijke zaken en Dienstverlening (MD) van de gemeente Zandvoort om de Participatiewet efficiënt en effectief uit te kunnen voeren. Deze beleidskeuzenota Participatiewet is dan ook een gezamenlijke nota van Haarlem en Zandvoort.

Proces Participatiewet en onzekerheden

De contouren van de Participatiewet zijn geschetst in het regeerakkoord. In het Sociaal Akkoord van april 2013 werden met de sociale partners belangrijke aanpassingen overeengekomen. In de kabinetsbrief aan de Tweede kamer van juni 2013 zijn deze aanpassingen bevestigd. Op dit moment werkt het kabinet aan de wettekst van de Participatiewet en de planning is dat deze in het najaar van 2013 aan de Tweede Kamer zal worden aangeboden. De definitieve vaststelling van de wet moet dus nog plaatsvinden op het moment van schrijven van deze nota.

De invoering van de Participatiewet gaat gepaard met nog veel onduidelijkheden en onzekerheden. Op het moment van schrijven, begin november 2013:

- De uitwerking van de Participatiewet in de Werkkamers (VNG en sociale partners) verloopt moeizaam.
- De verdeelsystematiek van het gebundeld re-integratie budget en daarmee de hoogte van de budgetten die met ingang van 1 januari overgeheveld worden naar de gemeenten zijn nog niet bekend.
- Het wetsvoorstel ligt nog niet ter behandeling in de Tweede en Eerste Kamer.

We kunnen het ons echter niet permitteren met de voorbereidingen te wachten totdat de onzekerheden zijn opgelost. Onze organisaties moeten 1 januari 2015 gereed zijn om de Participatiewet in te kunnen voeren.

Participatie centraal

Tot 1 januari 2015 kennen we in Nederland diverse regelingen om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen. Deze huidige regelingen slagen er vaak nog onvoldoende in om mensen optimaal te laten participeren. Dit betekent dat er op dit moment teveel mensen zijn die niet werken terwijl zij daartoe, al dan niet gedeeltelijk, wel in staat zijn. Of zij werken in een beschutte omgeving, terwijl dat soms niet nodig is. De oorzaak van het niet in voldoende mate kunnen participeren ligt niet alleen aan de huidige regelingen, maar wordt ook veroorzaakt doordat vanwege de economische situatie te weinig banen beschikbaar zijn. Voorspeld wordt echter dat op termijn een tekort aan arbeidskracht zal ontstaan door o.a. demografische ontwikkelingen. De intentie van de Participatiewet is o.a. om de samenleving en de regelingen daar op voor te bereiden. Met de invoering van de Participatiewet voert de regering het principe van één regeling consequent door voor mensen die in staat zijn om te werken en met zoveel mogelijk gelijke rechten, plichten en arbeidsmarktkansen voor iedereen.

Om één regeling te kunnen realiseren, voegt de Participatiewet de Wet werk en bijstand (WWB), de Wet sociale Werkvoorziening (Wsw) en een deel van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong) samen en gemeenten worden met ingang van 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet.

De gemeenten Haarlem en Zandvoort delen de doelstelling van het kabinet dat iedereen als volwaardige burger mee moet kunnen doen aan de samenleving, het liefst via een betaalde baan. Het is belangrijk om mensen in staat te stellen zoveel mogelijk zelfstandig mee te doen aan de samenleving. Topprioriteit is directe bemiddeling naar regulier werk.

Meer met minder

Met de komst van de Participatiewet ontvangen gemeenten een gebundeld re-integratie budget, waarin het budgetten van de WWB, de Wsw middelen en een deel van de budgetten van de Wajong worden samengevoegd. De implementatie van de Participatiewet is echter niet alleen een beleidsmatige verandering en één regeling voor iedereen die in staat is om te werken. De invoering van de Participatiewet betekent ook dat de bijbehorende budgetten naar de gemeenten gaan nadat een efficiencykorting heeft plaatsgevonden.

Het macrobudget volgens de miljoenennota 2013 bedraagt 11,5 miljard. De beoogde efficiency korting met ingang van 1 januari 2015 bedraagt ongeveer 14% (Bron CPB notitie 4 september 2013). Haarlem en Zandvoort dienen zich voor te bereiden op een manier dat de nieuwe taken met minder geld ten opzichte van de bestaande situatie uitgevoerd moeten worden. Dit vereist dat wij in de voorbereiding maatregelen bedenken om de uitvoering van taken zodanig aan te passen dat het verlaagde budget toch volstaat. De betaalbaarheid vraagt op het gebied van werk en inkomen om efficiënte inzet van het Participatiebudget en om het zo laag mogelijk houden van de gemiddelde uitkeringskosten.

Leeswijzer

In de beleidskeuzennota Participatiewet formuleren we kaders en uitgangspunten waarmee uitvoering gegeven zal worden aan de Participatiewet. De nota is gebaseerd op wat we nu weten over de Participatiewet en met alle onzekerheden daarin. Naast deze kaders wordt de gemeenteraad gevraagd een aantal keuzes te maken in het voorgenomen beleid.

Ieder hoofdstuk sluit af met een keuzevoorstel en dit voorstel is omkaderd.

Hoofdstuk 1 beschrijft de landelijke kaders en de inhoud van de Participatiewet na het Sociaal Akkoord.

Hoofdstuk 2 schetst de uitgangspunten en het huidige WWB beleid van Haarlem en Zandvoort.

Hoofdstuk 3 schetst dat we doorgaan op de huidige koers en dat nieuwe elementen uit de Participatiewet worden toegevoegd.

Hoofdstuk 4 geeft een beschrijving van wat er gerealiseerd moet zijn om de organisaties gereed te hebben om de Participatiewet met ingang van 1 januari 2015 in te kunnen voeren.

Hoofdstuk 5 gaat over de nieuwe doelgroepen die onder de nieuwe wet komen te vallen, de Wajong en de Wsw.

Hoofdstuk 6 beschrijft de inrichting van het Werkplein Haarlem en de voorbereidingen hierin.

Hoofdstuk 7 schetst een beschrijving van de instrumenten die ingezet kunnen worden “op weg naar werk”.

Hoofdstuk 8 beschrijft de tegenprestatie die waarschijnlijk verplicht gaat worden in de Participatiewet.

Hoofdstuk 9 geeft een beschrijving van de huidige ICT systemen en hoe deze op de nieuwe wet kunnen worden aangepast.

Hoofdstuk 10 gaat over financiën. Onzekerheden en risico's en beheersmaatregelen worden beschreven.

Afkortingen

BUIG	Wet Bundeling van uitkeringen inkomensvoorziening aan gemeenten.
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg
CPB	Centraal Plan Bureau
Nuggets	Niet Uitkerings Gerechtigde
OCW	Ministerie van Cultuur, Onderwijs en Wetenschap
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
SUWI	Structuur Uitvoeringsorganisatie werk en inkomen
SW	Sociale Werkvoorziening
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
Wajong	De Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
WML	Wettelijk Minimumloon
WW	Werkloosheid Wet
WWB	Wet werk en bijstand

Hoofdstuk 1 Participatiewet en landelijke kaders

Mensen met een bijstandsuitkering en gedeeltelijk arbeidsongeschikten vinden vaak moeilijk werk. Met de invoering van de Participatiewet wil het kabinet bereiken dat zoveel mogelijk mensen volwaardig mee kunnen doen in de samenleving. Bij voorkeur via regulier werk en als dat nog niet mogelijk is, door op een andere manier te participeren.

1.1 Sociaal Akkoord

In het regeerakkoord heeft het kabinet afspraken gemaakt over de vorming van één regeling via de Participatiewet en over de invoering van een quotumregeling. Eind 2012 is de Contourennota Participatiewet verschenen.

In het Sociaal Akkoord heeft het kabinet nadere afspraken gemaakt over de invulling van de Participatiewet. De gemaakte afspraken verschillen op een aantal punten van het regeerakkoord. Uitgangspunt van de nieuwe wet blijft echter wel om bestaande regelingen voor mensen met arbeidsvermogen die zijn aangewezen op ondersteuning, op te nemen in één regeling. Meerwaarde van het Sociaal Akkoord is dat de sociale partners zich nu hebben verbonden aan de doelstelling om meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen. Het kabinet, de sociale partners en gemeenten werken in samenspraak de gemaakte afspraken nader uit.

1.2 Participatiewet na het Sociaal Akkoord

De belangrijkste aspecten van de Participatiewet, na het Sociaal Akkoord, zijn:

Participatiewet

De Participatiewet is een samenvoeging van de WWB, Wsw en een deel van de Wajong.

Wajong

Met ingang van 1 januari 2015 is de Wajong alleen nog toegankelijk voor mensen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn. Zij zijn en blijven klant van het UWV. Het zittend bestand wordt herkeurd; mensen met arbeidsvermogen kunnen een beroep doen op de gemeente voor uitkering en/of ondersteuning bij re-integratie.

Wsw en beschut werken

Vanaf 1 januari 2015 stopt de instroom in de Wsw. Er komt een soort sterfhuisconstructie voor het zittend bestand en beschut werk wordt een taak van de gemeente. Gemeenten krijgen budget voor circa 30.000 beschutte werkplekken (nu is dat nog circa 100.000 mensen) en deze budgetten zijn afgestemd op 100% van het wettelijk minimumloon (WML). Er komt een efficiencykorting op de rijksvergoeding voor het zittend bestand van de Wsw. In een aantal jaren daalt de rijksbijdrage per Wsw-er van € 27.000 naar €22.050.

35 arbeidsmarktregio's

Er zijn 35 landelijke arbeidsmarktregio's van waaruit gemeenten en UWV de dienstverlening aan werkgevers en werkzoekenden gaan vormgeven. De arbeidsmarktregio Haarlem bestaat uit de volgende gemeenten: Haarlem, Zandvoort, Heemstede, Bloemendaal, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Beverwijk, Velsen, Uitgeest en Heemskerk. In iedere arbeidsmarktregio is een Werkbedrijf en een Werkplein. De Werkbedrijven zorgen ervoor dat mensen met een arbeidsbeperking bij reguliere werkgevers aan het werk gaan. Deze werkbedrijven, waarin gemeenten en sociale partners samenwerken, worden de nieuwe schakel tussen werkgevers en

mensen met een arbeidsbeperking. De Werkpleinen gaan de schakel vormen tussen werkzoekenden (WW, WWB en niet-uitkeringsgerechtigde) en werkgevers.

Baangarantie en quotum

Werkgevers moeten gefaseerd extra banen beschikbaar stellen voor mensen met een arbeidsbeperking. In totaal 100.000 in 2026. De overheid stelt 25.000 extra banen beschikbaar. Het kabinet heeft het vertrouwen dat deze extra banen gerealiseerd zullen worden. De afspraken hierover zijn niet vrijblijvend en het aantal banen dat daadwerkelijk gerealiseerd wordt, zal nauwlettend gemonitord worden. Wanneer werkgevers onvoldoende banen realiseren, treedt na overleg met gemeenten en sociale partners, alsnog een wettelijke quotumregeling in werking. Deze regeling moet 1 januari 2015 ingaan.

Loonkostensubsidie

Loonkostensubsidie gaat de loondispensatie vervangen. Werkgevers betalen de werknemers volgens de CAO voor hun bedrijf en krijgen het verschil tussen de vastgestelde loonwaarde en het wettelijk minimumloon van de gemeente terug. Dit gebeurt in de vorm van een loonkostensubsidie en moet door de gemeente vanuit het Inkomensdeel worden bekostigd.

Keuringen

Verkend wordt in de uitwerking van de Participatiewet of de keuring van werknemers door één organisatie kan plaatsvinden, die gevormd wordt uit de samenvoeging van UWV en CIZ (Centrum indicatiestelling zorg).

Wetsvoorstellen in voorbereiding met gevolgen voor de WWB

Naast de voorbereidingen voor de Participatiewet wordt er ook andere wetgeving voorbereid, die consequenties zal hebben voor de WWB. Er zal een wijziging in de WWB gaan komen met als doel het activerende karakter van de WWB aan te scherpen. Onderdeel van deze wijziging is een voorstel om in de WWB een stapeling van uitkeringen te voorkomen. Een speciale norm wordt ingevoerd voor mensen die een woning delen en die meerdere uitkeringen ontvangen (de “kostendelersnorm”). Daarnaast wordt een wetsvoorstel voorbereid waarbij het aantal kindregelingen fors wordt teruggebracht. Dit voorstel zal o.a. consequenties hebben voor de hoogte van de bijstandsnorm van alleenstaande ouders.

De beoogde ingangsdatum van deze voorstellen is 1 juli 2014. De VNG zal er bij het kabinet op aandringen om de genoemde wijzigingen in de WWB gelijktijdig met de Participatiewet in te voeren.

Hoofdstuk 2 Uitgangspunten en huidig WWB beleid Haarlem en Zandvoort

Met ingang van 1 januari 2015 worden de WWB, de Wsw en een deel van de Wajong samengevoegd tot de Participatiewet en worden gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van deze wet. Op dit moment wordt de WWB uitgevoerd door de gemeenten, de Wsw wordt uitgevoerd door ons SW bedrijf Paswerk en de Wajong wordt door het UWV uitgevoerd.

2.1 Beleid en uitvoering Haarlem en Zandvoort

Haarlem

Het huidige WWB beleid in Haarlem is gebaseerd op de nota's en uitvoeringsplannen Samen voor elkaar, Kans en Kracht en de nota Samen voor elkaar: Werk! Kadernota werk& vooruitblik op Participatiewet. De centrale begrippen in deze nota's en plannen en in de ontwikkeling van het sociaal domein zijn: zelfredzaamheid, eigen kracht en actief burgerschap. Het doel van het huidige beleid is om zoveel mogelijk klanten financieel en economisch zelfredzaam te laten zijn door het hebben van werk. Dat geldt ook voor groepen klanten die traditioneel als minder inzetbaar worden beschouwd.

Zandvoort

Het huidige WWB beleid in Zandvoort is gebaseerd op de nota Over een andere boeg, beleidsplan participatie 2011-2015 en op nieuw instroombeleid vanaf april 2013. Nieuw instroombeleid is geformuleerd naar aanleiding van grote overschrijdingen op het Inkomensdeel in 2012. De centrale begrippen in deze nota zijn: eigen verantwoordelijkheid van klanten staat centraal, iedereen participeert naar vermogen en het hebben van een uitkering is niet vrijblijvend. De doelstellingen van het huidige beleid zijn: participatie naar vermogen, voor jongeren tot 27 jaar die uitvallen is er werk en/of scholing, meer Zandvoorters beheersen in voldoende mate de Nederlandse taal en zijn ingeburgerd en tot slot handhaven op oneigenlijk gebruik van voorzieningen.

Concreet betekent dit dat op hoofdlijnen de hieronder beschreven uitgangspunten gehanteerd worden en op de volgende wijze wordt uitvoering gegeven aan deze uitgangspunten:

AAN DE POORT

Haarlem

Het eerste contact van een klant met vragen over werk en inkomen is cruciaal voor het verdere verloop van het traject. In het eerste contact hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Burgers die een beroep willen doen op ondersteuning bij bemiddeling naar werk en/of inkomen wordt gevraagd wat hij/zij zelf al hebben gedaan om werk te vinden.
- Klanten krijgen een termijn waarin zij actief en aantoonbaar op zoek naar werk moeten gaan
- Jongeren moeten mogelijkheden onderzoeken voor onderwijs. Aan jongeren wordt extra aandacht besteed om jeugdwerkloosheid niet te laten oplopen.
- Aanvragers worden op rechten, plichten en eigen verantwoordelijkheid gewezen en van klanten wordt maatschappelijke bijdrage verwacht.
- WWB uitkering zien we als tijdelijke inkomensondersteuning op weg naar werk en om misbruik te voorkomen wordt handhaving al bij de aanvraag ingezet.

Zandvoort

- We doen een brede intake die bestaat uit een Uitkeringsintake en een Werkintake. Bij de uitkeringsintake gaat het om uitvraag van gegevens om het recht op een uitkering te kunnen beoordelen. In de werkintake staat de eigen verantwoordelijkheid en eigen zelfredzaamheid centraal.
- Klanten worden door Pasmatch (onderdeel van Paswerk), waar mogelijk, direct bemiddeld naar werk.
- Jongeren krijgen conform de wet een zoektermijn van 4 weken. In deze periode moeten zij werk en/of scholing zoeken. Alle jongeren worden in de wachttijd verwezen naar het RMC en het Loket Leren en Werken.
- Aanvragers worden op rechten, plichten en eigen verantwoordelijkheid gewezen en van klanten wordt maatschappelijke bijdrage verwacht.
- WWB uitkering zien we als tijdelijke inkomensondersteuning op weg naar werk en om misbruik te voorkomen wordt handhaving al bij de aanvraag ingezet.

BEMIDDELING NAAR WERK

Haarlem

Iedereen met arbeidsvermogen die niet zelfstandig werk kan vinden, wordt daarin door ons ondersteund en we maken hierbij maximaal gebruik van intermediairs (Paswerk, uitzendbureaus) We hanteren de volgende uitgangspunten:

- We vergelijken onze resultaten met het landelijk gemiddelde, waarbij het uitgangspunt is dat we het beter doen dan dit gemiddelde.
- Als een aanvraag WWB in behandeling is genomen, wordt de klant direct doorverwezen naar een intermediair voor directe bemiddeling naar werk. Intermediair kan re-integratie voorzieningen inzetten zoals trajectbemiddeling en jobcoaching.
- Klanten die niet worden toegeleid naar werk verwijzen we naar partners in het sociaal domein. We verwachten van deze klanten dat zij zelf, in samenspraak met deze partners, een passende participatieactiviteit vinden (bijvoorbeeld vrijwilligerswerk).

Zandvoort

Iedereen met arbeidsvermogen die niet zelfstandig werk kan vinden, wordt daarin door ons ondersteund. We hanteren de volgende uitgangspunten:

- Iedere klant participeert naar vermogen. De klant krijgt hierin meer initiatief en hij wordt gewezen op eigen verantwoordelijkheid en de plicht tot tegenprestatie.
- Zelfredzame klanten begeleiden we minimaal. Zij worden wel maximaal gestimuleerd om hun eigen verantwoordelijkheid te nemen. We wijzen hen de weg door middel van informatie en advies en iedereen krijgt een afspraak met Paswerk.
- We faciliteren klanten die ondersteuning nodig hebben bij het zoeken, verwerven en behouden van regulier werk en maatschappelijke participatie.
- We leveren "maatwerk" voor klanten.
- We verwachten van klanten dat zij voldoende tijd inzetten voor participatie.

2.2 Maatschappelijke bijdrage

Haarlem en Zandvoort hanteren dezelfde uitgangspunten voor wat betreft de maatschappelijke bijdrage. We verwachten dat iedere klant maatschappelijk actief is vanuit het principe van wederkerigheid. Onze prioriteit is om dat via regulier werk te doen en als dat (nog) niet kan, op een andere wijze. We hanteren de volgende uitgangspunten:

- We gaan er van uit dat een klant zelf zijn/haar maatschappelijke bijdrage organiseert en vaak zijn klanten ook al actief. Als dit niet zo is, vragen wij de klant hiernaar op zoek te gaan.
- Lukt dit de klant niet, dan bieden wij mogelijkheden.
- We bieden zakelijke partners de mogelijkheid om Social Return in te vullen met het bieden van plekken aan klanten voor het invullen van de maatschappelijke bijdrage.

2.3 Regionale Werkgeversdienstverlening

Het succes van toeleiding naar werk wordt in belangrijke mate bepaald door ontwikkelingen op de regionale arbeidsmarkt en een effectieve werkgeversdienstverlening. Ook in onze regio hebben wij te maken met de economische crisis en krapte op de arbeidsmarkt. Dit maakt de bemiddeling van klanten naar werk lastig. De afgelopen tijd is geïnvesteerd in onze aanpak om de regionale economie te stimuleren.

De publieke partners in de werkgeversdienstverlening, zoals gemeenten, UWV en SW bedrijf Paswerk, werken intensief samen en maken gebruik van elkaars expertise en systemen.

Hoofdstuk 3: Doorgaan op de huidige koers

3.1 Topprioriteit is en blijft directe bemiddeling naar regulier werk

De Participatiewet biedt, ondanks de efficiencykorting en de extra druk op het Participatiebudget, kansen om het huidige beleid van Haarlem en Zandvoort voort te zetten.

Topprioriteit is en blijft directe bemiddeling naar regulier werk en deze prioriteit geldt met de invoering van de Participatiewet ook voor mensen met een arbeidsbeperking.

Het beoogd effect van het huidige beleid is een verbetering van de financieel-economische zelfredzaamheid van de burger die minder aanspraak hoeft te maken op collectieve voorzieningen.

In de voorbereiding en implementatie van de Participatiewet houden we dan ook vast aan de veranderboodschap van het Sociaal Domein van Haarlem en Zandvoort en aan de uitgangspunten en doelstellingen van Haarlem en Zandvoort op het gebied van werk en inkomen.

3.2 Veranderboodschap Sociaal Domein Haarlem en Zandvoort

Het huidige systeem van maatschappelijke ondersteuning en activering (inclusief re-integratie) staat onder grote druk. In Nederland is er steeds minder geld voor professionele ondersteuning en begeleiding, terwijl de behoefte aan ondersteuning juist groeit. Er is een ander systeem nodig waarbij de overheid er enerzijds naar streeft om verbetering door te voeren en anderzijds een groter beroep doet op de burger, op de professionele partners, op solidariteit en zorgen voor elkaar.

Wat betekent dit voor Haarlem en Zandvoort? We spreken iedereen aan op zijn of haar eigen verantwoordelijkheid: je kijkt eerst naar wat je zelf kunt doen. De gemeente neemt burgers minder bij de hand en stimuleert ze om ook verantwoordelijkheid te nemen voor de zorg aan anderen.

Dit denken is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Haarlemmers en Zandvoorters hebben regie over hun eigen oplossing; wat kunnen zij wèl (eigen kracht);
- Haarlemmers en Zandvoorters kunnen, al dan niet met hulp, zelfstandig blijven functioneren (zelfredzaamheid);
- Haarlemmers en Zandvoorters doen mee vanuit de eigen mogelijkheden en vanuit wederkerigheid (actief burgerschap).

De gemeente biedt een goede basisinfrastructuur om Haarlemmers en Zandvoorters te steunen in hun zelfredzaamheid, en in hun hulp aan anderen. Voor mensen die tijdelijk de regie over hun leven kwijt zijn, is er maatwerk. Er is een vangnet voor de meest kwetsbaren.

3.3 Doelstellingen en uitgangspunten

Haarlem

- Het doel van de hoofdafdeling Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) is de zelfredzaamheid van Haarlemmers die dat nodig hebben te bevorderen op het terrein van werk, inkomen en schulden.
- Het denken in de mogelijkheden van de klant en zijn netwerk én het overtuigen van de klant om die mogelijkheden in te zetten, is het startpunt van onze dienstverlening.
- Deze nieuwe manier van werken geeft de inwoners de regie over hun eigen leven. Dat maakt mensen trots, zelfstandig en vitaal.
- Maatwerk leveren.
- Inzet van zo min mogelijk en zo licht mogelijke instrumenten.
- Bij een eenvoudige vraag zal dat vooral de inzet van de capaciteit van de klant en zijn omgeving zijn.
- Bij complexe problematiek zullen ook de (keten)partners worden ingezet.

Zandvoort

- Over de gehele breedte van het sociale domein leggen we de focus op eigen kracht van burgers, sturen we op effectiviteit en klantgerichtheid in de uitvoering.
- Eigen verantwoordelijkheid van klanten staat centraal. Klanten worden aangesproken op het gegeven dat zij hun leven zelf richting geven en dat zij zich persoonlijk blijven ontwikkelen, zodat zij volwaardig deelnemen aan de maatschappij.
- Participatie naar vermogen. Iedereen levert een tegenprestatie voor een uitkering, tenzij objectief (medische keuring) is vastgesteld dat een klant dat niet kan. De meest gewenste tegenprestatie is dat een klant zo snel mogelijk uitstroomt naar regulier werk. Waar dat (nog) niet mogelijk is, wordt voor de klant zo hoog mogelijk ingezet op participatie. Bijvoorbeeld: vrijwilligerswerk, dagbesteding, gesubsidieerd werk.
- Voor jongeren tot 27 jaar die uitvallen is er werk en/of scholing.
- Handhaven op oneigenlijk gebruik van voorzieningen
- Maatwerk leveren
- Sturen op effectiviteit en efficiency

3.4 Huidige koers met een aantal nieuwe elementen

De invoering van de Participatiewet, de efficiencykorting op de budgetten en de veranderende arbeidsmarkt zorgen er wel voor dat we de huidige koers actueel maken. We krijgen met nieuwe doelgroepen te maken die van onze dienstverlening gebruik gaan maken. Ook biedt de Participatiewet nieuwe instrumenten die we kunnen inzetten voor mensen die niet zelfstandig het minimumloon kunnen verdienen.

In de hierna volgende hoofdstukken werken we de nieuwe elementen uit en leggen we keuzes in beleid voor.

We handhaven huidige koers en voegen nieuwe elementen uit de Participatiewet toe. Topprioriteit is en blijft directe bemiddeling naar regulier werk.

Hoofdstuk 4 Haarlem en Zandvoort zijn 1 januari 2015 gereed voor de invoering van de Participatiewet

Om de organisaties van Haarlem en Zandvoort gereed te hebben voor de invoering van de Participatiewet, moet het volgende gerealiseerd zijn:

- Een voorbereiding die gericht is op een vloeiende overname van taken van het Rijk door de gemeenten per 1 januari 2015.
- Een voorbereiding op de overname van taken binnen verlaagde budgettaire kaders.
- Beleid, verordeningen en beleidsregels voor de nieuwe taken zijn vastgesteld en passend binnen de nieuwe wetgeving en primaire werkprocessen zijn hierop ingericht. Documenten en formulieren zijn aan de nieuwe situatie aangepast.
- Administratie is geschikt gemaakt voor de werkzaamheden en levert tevens gewenste stuur- en verantwoordingsinformatie; procesbeschrijvingen zijn gemaakt (inclusief voortvloeiende processen zoals archief en ICT).
- De medewerkers zijn toegerust om hun nieuwe taken goed in te kunnen vullen. De formatie is passend op de taken.
- De organisatie van het werk is geschikt gemaakt voor de nieuwe taken.
- In de samenwerking met externe partners, zoals werkgevers, UWV, Paswerk en regiogemeenten is duidelijk hoe de taken verdeeld zijn binnen deze samenwerking; partners zijn betrokken bij en staan positief tegenover de decentralisatie.
- Afstemming en verbinding met Samen voor elkaar en andere twee decentralisaties.
- Een helder beeld hebben van de regionale arbeidsmarkt, de toekomstige vraag vanuit de arbeidsmarkt en het onderwijsaanbod.
- Er zijn kwaliteitsafspraken over werk en prestaties.
- Er is een communicatiestrategie gericht op de externe communicatie; intern is draagvlak gecreëerd en intern is een communicatieplan voor de uitvoering beschikbaar.
- Een ingericht Werkplein.
- Een ingericht Werkbedrijf.

Voor een succesvolle voorbereiding en implementatie van het bovenstaande wordt uitgegaan van een aantal randvoorwaarden c.q. uitgangspunten:

- Voldoende tijd, samenwerking en afstemming met medewerkers, managers, portefeuillehouders en externe partners.
- Goede samenwerking tussen gemeenten in de regio, Paswerk en UWV werkbedrijf, projectleiders decentralisaties AWBZ en Jeugdzorg en overige externe partners.
- Voldoende voorbereidingsbudget en beschikbaarheid middelen, waaronder de geëigende communicatiemiddelen.
- Beschikbaarheid van inhoudelijke deskundigheid en prioriteitstelling voor deze opdracht.
- Tijdige besluitvorming op de in de planning aangegeven momenten/perioden.

De organisaties van Haarlem en Zandvoort zijn met ingang van 1 januari 2015 gereed voor een vloeiende overname van taken van het Rijk en zijn voorbereid op de overname van taken binnen de verlaagde budgettaire kaders.

Hoofdstuk 5: Nieuwe doelgroepen: Wajong en Wsw

5.1 Wajong

De Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong) wordt op dit moment uitgevoerd door het UWV en helpt mensen die op jonge leeftijd een ziekte of handicap hebben gekregen. In 2010 is de nieuwe Wajong ingevoerd en de nadruk in deze wet ligt op de bevordering van arbeidsparticipatie. Wanneer jonggehandicapten instromen in de nieuwe Wajong, komen zij in de werk-, studie- of uitkeringsregeling terecht (bron: feiten en cijfers over de Wajong door het UWV):

- Jonggehandicapten voor wie een betaalde baan nooit tot de mogelijkheden zal behoren, vallen onder de uitkeringsregeling van de Wajong. Voor hen staat inkomensbescherming voorop.
- Jonggehandicapten die studeren of nog op school zitten en studiefinanciering krijgen, vallen onder de studieregeling.
- Jonggehandicapten met perspectief op het verrichten van werk, of waarvan het perspectief op arbeid niet uitgesloten kan worden, komen in de werkregeling. Bij hen staat het recht op arbeidsondersteuning centraal: hulp bij het vinden en behouden van werk.

Van de mensen die in 2011 recht kregen op een Wajong, kwam de grootste groep (51%) in de werkregeling terecht, 41% in de studieregeling en 8% in de uitkeringsregeling. In 2011 stroomden landelijk 16.300 mensen de Wajong in en in 2012 stroomden landelijk ruim 15.000 mensen in. Voor Haarlem en Zandvoort gelden de volgende aantallen:

Wajongers Haarlem en Zandvoort (bron UWV Haarlem 9 oktober 2013)

	Pre Wajong	Nieuwe Wajong	Oude Wajong	Totaal
Haarlem	65	384	264	713
Zandvoort	4	40	24	68

Pre Wajongers zijn jonggehandicapten in de leeftijd van 15 tot en met 18 jaar. De Oude Wajong is de Wajong zoals deze gold vóór de wijziging van de Wajong in 2010. In 2010 is een nieuwe Wajong van kracht geworden met nieuwe regels. De mensen die na 2010 een Wajong uitkering kregen, vallen onder de Nieuwe Wajong.

5.1.1 Kenmerken

De meeste jonggehandicapten stromen de Wajong in op hun achttiende of negentiende jaar. De groep die de werkregeling instroomt, is meestal wat ouder:

- In totaal heeft ruim twee derde van de Wajongers een ontwikkelingsstoornis, zoals een verstandelijke beperking of een stoornis in het autistisch spectrum.
- Wajongers in de studieregeling hebben vaker ontwikkelingsstoornissen dan Wajongers in de twee andere regelingen.
- Ook zijn er veel Wajongers met een psychiatrisch ziektebeeld, zoals een persoonlijkheidsstoornis of schizofrenie, deze jongeren zitten vooral in de werkregeling.
- Er zijn relatief weinig Wajongers met alleen een lichamelijke aandoening (somatische ziektebeelden).

5.1.2 Schoolachtergrond

Meer dan de helft van de Wajongers die instroomt in de werk- of studieregeling heeft op een school voor voortgezet speciaal onderwijs of praktijkonderwijs gezeten. Ongeveer 35% van deze groep is daarna doorgestroomd naar een vmbo- of een mbo/roc opleiding. Van de groep die regulier onderwijs volgt, maakt een relatief groot deel de opleiding niet af.

5.1.3 Ondersteuning bij werk

Eind 2011 werkten bijna 54.000 Wajongers en iets meer dan de helft daarvan werkt bij een reguliere werkgever en iets minder dan de helft in of via de Sociale Werkvoorziening. Om bij een reguliere werkgever te kunnen werken, is ondersteuning nodig in de vorm van begeleiding door een jobcoach, compensatie voor het productiviteitsverlies (via loonkostensubsidie) of een ander soort voorziening. Ook zijn er vaak andere aanpassingen in het werk zelf nodig, zoals een lager werktempo of minder uren werken. Van alle Wajongers die aan de slag gaan, is de helft een jaar later niet meer aan het werk.

5.1.4 Wajong naar de gemeenten

Met ingang van 1 januari 2015 is de Wajong alleen nog voor mensen die nooit zullen kunnen werken en zij zullen klant bij het UWV blijven. Het zittend bestand van de Wajong wordt door het UWV gekeurd op arbeidsvermogen. De verwachting is dat landelijk gezien twee derde van het zittend bestand Wajongers niet volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zal zijn (bron: Berenschot, 6 oktober 2013). In 2013 zijn in Nederland circa 220.000 mensen afhankelijk van een Wajonguitkering. Als blijkt dat deze jongeren arbeidsvermogen hebben en zij tot de doelgroep van de Participatiewet horen, kunnen zij een beroep doen op ondersteuning bij re-integratie en/of een uitkering in het kader van de Participatiewet. Gemeenten beoordelen of zij recht hebben op een uitkering. Voor begeleiding naar werk kan men een beroep doen op het Werkbedrijf. De Wajongers zullen na de herkeuring fasegewijs overkomen vanuit het UWV over de periode 2015-2017.

Vanaf 1 januari 2015 zijn vier groepen Wajongers te onderscheiden:

1. Wajongers die nooit zullen kunnen werken en klant bij het UWV blijven.
2. Wajongers die herkeurd zijn en arbeidsvermogen hebben en onder de doelgroep van de Participatiewet vallen en een uitkering gaan ontvangen.
3. Wajongers die herkeurd zijn en arbeidsvermogen hebben en niet onder de doelgroep van de Participatiewet vallen. Zij ontvangen geen uitkering op grond van de Participatiewet en worden daarmee Nugger (niet uitkerings gerechtigde).
4. Nieuwe mensen die voorheen wellicht onder de Wajong zouden vallen en zich met ingang van 1 januari 2015 bij de gemeenten melden.

5.1.5 Beleidskeuzes

Vanaf 1 januari 2015 blijven de mensen die nooit zullen kunnen werken klant bij het UWV (groep 1 zoals hierboven omschreven). Beleid moet worden geformuleerd voor de mensen die na herkeuring arbeidsvermogen blijken te hebben en een potentiële doelgroep van de gemeente worden (groep 2 tot en met 4).

De intentie van de Participatiewet is dat er één regeling komt voor mensen die in staat zijn om te werken en met zoveel mogelijk gelijke rechten, plichten en arbeidsmarktkansen voor iedereen. Dit betekent voor de beleidskeuze dat deze groep mensen op dezelfde wijze instroomt en op dezelfde

wijze wordt benaderd als mensen met een WWB uitkering en mensen die vanuit de Wsw gaan instromen. We maken geen onderscheid tussen de verschillende doelgroepen en de uitvoering ligt bij de gemeente Haarlem en Zandvoort. Deze intenties sluiten ook aan op het geformuleerde beleid vanuit Samen voor Elkaar, eigen kracht en zelfredzaamheid en kantelen en vernieuwen.

Wel is het zo dat uit bovenstaande beschrijving van de Wajongers blijkt dat we te maken krijgen met een kwetsbare doelgroep. Een doelgroep die vaak niet in staat is om zelfstandig regulier werk te zoeken en als dat wel zo is, hebben zij vaak intensieve begeleiding nodig op het werk. Diverse belangenorganisaties (MEE en het speciaal onderwijs) hebben hun zorg uitgesproken dat zij bang zijn dat deze groep tussen de wal en het schip gaat vallen.

Zachte landing

In eerste instantie werd dan ook overwogen om de uitvoering de eerste tijd bij het UWV te beleggen omdat zij alle vereiste expertise hebben en om een geleidelijke overgang te bewerkstelligen voor de Wajongers van het UWV naar de gemeente.

Vanuit de Haagse politiek kwamen de afgelopen weken ook dezelfde zorgen om de Wajongers naar voren en dit heeft er toe geleid dat Jetta Klijnsma, staatsecretaris van Sociale Zaken, toegezegd heeft dat er voor de Wajongers “een zachte landing” in de Participatiewet zal komen. Uit een nog niet openbaar gemaakte, tekst van de Participatiewet blijkt dat er een overgangsregeling komt voor Wajongers. Als jongeren nog bij hun ouders wonen die werk hebben, of samenwonen met iemand met een salaris, zouden ze hun hele inkomen kwijt raken. In het wetsvoorstel staat nu dat ze tweeënhalf jaar aan de nieuwe situatie mogen wennen: ze krijgen bijstand alsof ze alleen een huishouden voeren. Ook Wajongers die een aantal uren per week werken met een aanvullende uitkering, komen voorlopig niet in de bijstand terecht.

Soepele overdracht UWV naar gemeenten

Vanuit het Rijk komt er nu dus “een zachte landing” en daarnaast is het belangrijk dat wij als gemeente zorgen voor een soepele overdracht van deze nieuwe doelgroep vanuit het UWV naar de gemeente. Om dit te kunnen realiseren gaan we in een vroeg stadium goede afspraken maken met het UWV over de overdracht van deze mensen, zodat de overgang voor de Wajongers zo soepel mogelijk verloopt.

Budgetten

Vanuit het Rijk komt er budget over voor deze doelgroep. De hoogte van deze budgetten is nog niet bekend. De budgetten zetten we in voor ondersteuning om deze doelgroep aan regulier werk te helpen.

Wajongers die na herkeuring arbeidsvermogen hebben en vanaf 1 januari 2015 onder de Participatiewet vallen, stromen op dezelfde wijze in en worden op dezelfde wijze benaderd als mensen met een WWB uitkering en mensen die vanuit de Wsw gaan instromen. We maken geen onderscheid tussen de verschillende doelgroepen en de uitvoering ligt bij de gemeente Haarlem en Zandvoort. Dit met inachtneming van de “zachte landing” die door het Rijk in de Participatiewet zal worden opgenomen.

In een vroeg stadium zullen we goede afspraken met het UWV maken over een soepele overdracht van de Wajongers.

De budgetten zetten we in voor ondersteuning om deze doelgroep aan regulier werk te helpen.

5.2 Wet sociale werkvoorziening en toekomstscenario's Paswerk

De wet sociale werkvoorziening (Wsw) wordt vanaf 1 januari 2015 afgesloten voor nieuwe instroom. Wie op dat moment in de Wsw werkt, houdt zijn wettelijke rechten en plichten. Het budget dat gemeenten ontvangen, wordt op basis van natuurlijk verloop over een reeks van jaren afgebouwd. Gemeenten krijgen budget voor circa 30.000 beschutte werkplekken (nu is dat nog circa 100.000 mensen) en deze budgetten zijn afgestemd op 100% WML. Er komt een efficiencykorting op de rijksvergoeding voor het zittend bestand van de Wsw. In een aantal jaren daalt de rijksbijdrage per Wsw-er € 27.000 naar €22.050.

Gemeenten krijgen de opdracht om zelf beschut werk als voorziening te organiseren.

5.2.1 SW bedrijf Paswerk

Paswerk is een breed leerwerkbedrijf voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Ongeveer 900 mensen zijn werkzaam bij Paswerk op basis van de Wsw. Verder heeft Paswerk de laatste jaren re-integratie verzorgd voor de gemeenten die deelnemen aan de GR Paswerk (Haarlem, Zandvoort, Heemstede, Bloemendaal, Spaarnwoude en Haarlemmerliede). De afgelopen jaren heeft Paswerk een begin gemaakt met de uitstroom van Wswers naar reguliere bedrijven. Ook is kennis opgedaan met uitstroom en plaatsen van mensen uit de WWB.

Met de komst van de Participatiewet is er straks ook een duidelijke samenhang met de decentralisatie AWBZ. Er is namelijk een overloop in de doelgroepen en instroom van de arbeidsmatige dagbesteding AWBZ en sw nieuw beschut en mensen met een Wajong uitkering. De arbeidsmatige dagbesteding zal dan ook in gezamenlijkheid worden opgepakt.

Vorig jaar is een start gemaakt met het reorganiseren van Paswerk en het voorbereiden van de organisatie op de toekomst.

5.2.2 Toekomstscenario's Paswerk

Zomer 2013 heeft het dagelijks bestuur van Paswerk een ambtelijke werkgroep de volgende opdracht gegeven:

“Werk de gevolgen van de Participatiewet uit voor de regio Zuid Kennemerland en werk dit uit in scenario's voor Paswerk. In de scenario's worden de mogelijke strategische keuzes uitgewerkt en voorzien van een doorrekening van de kosten van een scenario. Adviseer het dagelijks bestuur over de optimale keuze van één scenario”.

De werkgroep bestaat uit drie beleidsadviseurs van de aan de GR deelnemende gemeenten, twee medewerkers van Paswerk en een onafhankelijke externe voorzitter. De afgelopen maanden heeft de werkgroep de opdracht uitgewerkt en de volgende vier scenario's geformuleerd:

Scenario 1: Alleen Wsw oud	Scenario 2: Alleen Wsw oud +Beschut nieuw	Scenario 3: Scenario 2 + Bemiddeling naar werk	Scenario 4: Scenario 3+ Arbeidsmatige dagbesteding
Uitgangspunten Wsw oud: Afbouw naar 0 als na 30 jaar alle Wsw-ers zijn uitgestroomd Reorganisatiekosten rapport Cedris	Uitgangspunten Beschut nieuw: Voor elke 3 sw-ers eruit, 1 beschut nieuw erin. Operationeel resultaat per fte gelijk aan Wsw oud productie	Uitgangspunten Bemiddeling naar werk: 80% gemeentelijke middelen besteed bij Paswerk Re-integratie vindt volledig plaats bij externe werkgevers.	Uitgangspunten Arbeidsmatige dagbesteding: 80% gemeentelijke middelen besteed bij Paswerk.

De vier scenario's zijn vervolgens nader uitgewerkt en gepresenteerd aan het dagelijks bestuur van Paswerk. Per scenario is een aantal factoren op het gebied van beleid, financiën en governance gepresenteerd die helderheid verschaffen over de consequenties van de diverse scenario's. Daarnaast is een aantal mogelijke voorkeursvarianten besproken.

5.2.3 Vervolgproces

Het vervolgproces ziet er op moment van schrijven, november 2013, als volgt uit. In november worden alle raden van de gemeenschappelijke regeling geïnformeerd in een gemeenschappelijke bijeenkomst.

Vervolgens wordt aan de raden nog afzonderlijk hun visie op de scenario's gevraagd in de eigen raads- of commissievergadering met hun eigen wethouder. Nadat de visie in de commissies van de raden van de deelnemende gemeenten is opgehaald neemt het AB van Paswerk in december een principebesluit. Hoe het vervolgproces er daarna uit komt te zien, is afhankelijk van de scenario keuze die wordt gemaakt. Indien er sprake is van een scenariokeuze die gevolgen heeft voor de toekomstige bestuursvorm van Paswerk wordt dit aan de raden voorgelegd.

Om SW bedrijf Paswerk voor te bereiden en gereed te maken voor de invoering van de Participatiewet zijn vier toekomstscenario's geformuleerd en uitgewerkt. Omtrent de keuze van een voorkeursscenario volgt een separaat voorstel.

Hoofdstuk 6 Werkplein Haarlem in het kader van de Participatiewet

De gemeente Haarlem zal medio 2014 als centrumgemeente samen met het UWV een Werkplein inrichten. Het Werkplein Haarlem heeft betrekking op de hele arbeidsmarktregio (9 gemeenten) en wordt de locatie waar regionale vraag naar en aanbod van werken elkaar ontmoeten. De 'front office' van het UWV, ketenpartners, diverse gemeenten en het werkgeversservicepunt worden hier bijeengebracht. Dankzij het directe contact en de samenwerking tussen de partijen ontstaat meer efficiency in de bemiddeling van mensen naar werk. Conform de gekozen werkwijze vanuit Kans en Kracht ligt het voor de hand dat er geen ambtelijke capaciteit wordt ingezet vanuit Haarlem en zullen de partners daarentegen een rol spelen in de werkgeversdienstverlening.

De verwachting is dat alle doelgroepen die onder de Participatiewet vallen vanuit het Werkplein bemiddeld zullen gaan worden.

Achtergrond vormt een wetswijziging per 1 juli 2012 in de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (Suwi). Daarmee verandert de samenwerking tussen UWV en gemeenten met betrekking tot de werkgeversdienstverlening op regionaal niveau, de regionale arbeidsmarkt en de registratie in één systeem. De samenwerking is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeenten en UWV. De nieuwe locatie voor de huisvesting van het Werkplein wordt Zijlsingel 1. Beoogde datum van de ingebruikname van het Werkplein is 1 juli 2014.

De doelstellingen van het project Werkplein zijn:

1. Uitvoering geven aan de wet Suwi: UWV en gemeenten werken nauw samen voor een goede dienstverlening aan werkgevers en werknemers op één locatie op een Werkplein.
2. Inhoud en vorm geven aan de dienstverlening aan werkgevers middels het Werkgeversservicepunt.
3. Inhoud en vorm geven aan complementaire dienstverlening aan inwoners die zich op het Werkplein melden met een vraag over werk, scholing en inkomen.

In een projectgroep wordt de ingebruikname van het Werkplein voorbereid. Deze projectgroep bestaat uit een aantal deelnemende gemeenten, waaronder Zandvoort, het UWV en een aantal ondersteunende partijen. Ook worden keuzes in de samenwerking op het Werkplein voorbereid.

Omtrent keuzes in samenwerking op het Werkplein komt in 2014 een separaat voorstel.

Hoofdstuk 7 Op weg naar werk

Er zijn 35 arbeidsmarktregio's van waaruit gemeenten en UWV de dienstverlening aan werkgevers en werkzoekenden gaan vormgeven. De Werkpleinen gaan de schakel vormen tussen werkzoekenden (WW, WWB en niet-uitkeringsgerechtigden) en werkgevers.

Werkbedrijven zorgen ervoor dat mensen met een arbeidsbeperking bij reguliere werkgevers aan het werk gaan. Deze werkbedrijven, waarin gemeenten en sociale partners samenwerken, worden de nieuwe schakel tussen werkgevers en mensen met een arbeidsbeperking.

Werkgevers zijn daarbij belangrijke partners, want zij hebben de banen. Investeren in werkgevers en aansluiten bij hun behoeften zijn dan ook dan ook essentiële factoren om meer mensen aan het werk te krijgen. De vraag naar arbeid door werkgevers staat daarbij centraal.

Hoe kunnen we nu realiseren dat er meer mensen met een arbeidshandicap en/of grote afstand tot de arbeidsmarkt in dienst worden genomen door een werkgever? Ten eerste is in het sociaal akkoord de afspraak gemaakt dat werkgevers, inclusief de overheid als werkgever, zich garant stellen voor 125.000 banen voor mensen met een arbeidsmarktperspectief. Ten tweede biedt de Participatiewet een aantal instrumenten om de werkgever te "verleiden" en te "ontzorgen" om mensen in dienst te nemen. Deze instrumenten worden op dit moment nog nader uitgewerkt in de Participatiewet en voor nu wordt volstaan met een beschrijving van de instrumenten.

Loonkostensubsidie en loonwaardemeting

Loonkostensubsidie gaat de loondispensatie vervangen. Werkgevers betalen de werknemers volgens de CAO voor hun bedrijf en krijgen het verschil tussen de vastgestelde loonwaarde en het wettelijk minimumloon van de gemeente terug. Dit gebeurt in de vorm van een loonkostensubsidie en moet door de gemeente vanuit het Inkomensdeel worden bekostigd. Hoe de loonwaarde wordt vastgesteld en de manier waarop de loonwaarde wordt vormgegeven is op dit moment onderwerp van gesprek in de Werkkamer Participatiewet. Uitgangspunt is dat voor alle partijen een objectieve en zorgvuldige vaststelling van deze loonwaarde plaatsvindt.

No riskpolis

Deze polis ontzorgt de werkgever indien een werknemer ziek wordt en voorkomt dat de werkgever bij ziekte het (volledige) loon moet doorbetalen.

Mobiliteitsbonus

Bedrijven krijgen (voor een maximale duur van drie jaar) een mobiliteitsbonus van de Belastingdienst voor het in dienst nemen van een uitkeringsgerechtigde van 50 jaar of ouder of een arbeidsgehandicapte:

- € 7000 per jaar voor het in dienst nemen van een uitkeringsgerechtigde van 50 jaar of ouder
- € 7000 per jaar voor het in dienst nemen van een arbeidsgehandicapte die gaat werken en tenminste het minimumloon verdient.
- € 3500 per jaar voor het in dienst nemen van een arbeidsgehandicapte die met loonkostensubsidie gaat werken.

Participatieplaatsen

Participatieplaatsen zijn tijdelijke, onbeloonde en additionele werkzaamheden die met behoud van uitkering kunnen worden gedaan door mensen met een WWB uitkering. Deze plaatsen bieden mensen met een WWB uitkering de mogelijkheid een stap te zetten naar werk. De maximale duur van een participatieplaats is twee jaar met een mogelijkheid tot verlenging.

Social Return on Investment

Met de komst van de Participatiewet wordt het nog belangrijker om werkgevers actief te benaderen om werkplekken beschikbaar te stellen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het instrument Social Return kan daarbij effectief zijn. Social Return is het opnemen van sociale voorwaarden, eisen en wensen in een inkoop-of aanbestedingstraject. Het doel van Social Return is dat de gemeentelijke investering een sociale winst voor de doelgroep oplevert, naast het “gewone” rendement.

In Haarlem heeft het college besloten om het instrument Social Return te intensiveren. In Zandvoort is Social Return in de Nota Over een andere boeg opgenomen en is door de Raad besloten dat het gebruik van dit instrument in toenemende mate ingezet zal worden.

Instrumenten Participatiewet worden nader uitgewerkt zodra wetgeving is vastgesteld.
--

Hoofdstuk 8 Tegenprestatie

Met de komst van de Participatiewet wordt het met ingang van 1 januari 2015 hoogstwaarschijnlijk verplicht om iedereen met een bijstandsuitkering een tegenprestatie te laten verrichten. Al sinds de invoering van de nieuwe bijstandswet op 1 januari 2012 bestaat de mogelijkheid tot het vragen van een tegenprestatie naar vermogen in ruil voor een bijstandsuitkering.

Wat houdt een tegenprestatie in?

Een tegenprestatie betekent het verrichten van onbetaalde maatschappelijk nuttige werkzaamheden. De werkzaamheden moeten afgestemd worden op de mogelijkheden van de persoon en moeten in duur en omvang beperkt worden, zodat tegenprestatie eventuele werkaanvaarding of re-integratie niet in de weg staan.

Doel tegenprestatie

Het doel van de verplichte tegenprestatie is invulling te geven aan de wens van de regering iets terug te verlangen van mensen die een beroep doen op de solidariteit van de samenleving. Ook kan het leveren van een tegenprestatie in het belang zijn van de klant, omdat hij/zij op deze manier invulling geeft aan zijn maatschappelijke betrokkenheid.

Wat houdt tegenprestatie naar vermogen in?

Sinds de invoering van de nieuwe bijstandswet op 1 januari 2012 speelt volop de discussie over de tegenprestatie naar vermogen. Met name is dan de vraag wat is nu precies de definitie van tegenprestatie? Hieronder wordt aangegeven wat een tegenprestatie wel en niet is

Wat is een tegenprestatie wel	Wat is een tegenprestatie niet
Maatschappelijke nut staat centraal	Mantelzorg
Onbeloond	Belemmering om werk te accepteren
Beperkt in omvang en tijdsduur	Belemmering voor de re-integratie
Additioneel (werkzaamheden die niet tot de reguliere arbeidsmarkt horen)	Verdringing van bestaand/regulier werk
Afgestemd op het vermogen van de klant	Een re-integratie traject
Niet bedoeld als re-integratie instrument	Een straf of sanctiemiddel

Keuze

De komende tijd zal het begrip tegenprestatie nader uitgewerkt gaan worden. We hoeven het wiel daarbij niet helemaal opnieuw uit te vinden. Er is al veel expertise beschikbaar en hiervan maken we gebruik. Een belangrijk instrument om de tegenprestatie vorm te geven, zal gevonden moeten worden in de Basisinfrastructuur Sociaal Domein. Daarnaast worden de volgende vragen uitgewerkt:

- Wat zijn de wettelijke kaders
- Wie behoren tot de doelgroep
- Hoe kan de tegenprestatie geleverd worden
- Hoe verhoudt de tegenprestatie zich tot vrijwilligerswerk
- Wat kunnen maatschappelijke organisaties bieden in het organiseren van de tegenprestatie

Het leveren van een tegenprestatie gaat hoogstwaarschijnlijk verplicht worden met de invoering van de Participatiewet. Het begrip tegenprestatie wordt uitgewerkt en beleid wordt geformuleerd.

Hoofdstuk 9 ICT

Met de invoering van de Participatiewet dient ook de ICT aangepast te zijn op de nieuwe doelgroepen en het nieuwe beleid. In dit hoofdstuk wordt beschreven welke systemen nu worden gebruikt en hoe de ICT aangepast kan worden aan de nieuwe elementen uit de Participatiewet.

Haarlem

Haarlem maakt voor wat betreft de verwerking en betaling van de WWB uitkeringen gebruik van GWS van Centric. Centric heeft ook een re-integratie module en deze kan worden gebruikt voor het bijhouden van de participatieladder en re-integratie trajecten.

Daarnaast wordt het systeem Mens Centraal gebruikt. In dit systeem kunnen re-integratie gegevens van klanten met externe partners uitgewisseld worden (bijvoorbeeld met Paswerk en Agros).

Zandvoort

Zandvoort maakt voor de verwerking van aanvragen, registreren van betalingen en het registreren van alles (bijv. een traject) rondom de participatie van de klant gebruik van de applicatie Civision Samenlevingszaken van Pink Roccade.

Voor Haarlem en Zandvoort geldt dat beide systemen tijdig aangepast kunnen worden op de invoering van de Participatiewet. Voor iedere beleidskeuze, uitbesteden of zelf doen, is een passende oplossing. In Haarlem wordt bij uitbesteden gebruik gemaakt van Mens Centraal en in Zandvoort zal een passende oplossing worden gezocht. Wanneer we gegevens zelf blijven registreren, gaat dat via de huidige modules. Aanpassingen moeten natuurlijk wel tijdig ingericht worden, hetgeen in de implementatiefase zal gebeuren.

Stekker 4

Ten aanzien van de registratie van participatiegegevens/re-integratie gegevens is in 2013 gestart met een pilot door het UWV en regiogemeenten waarbij gebruik gemaakt wordt van Stekker 4 (ontsluitingssysteem van het UWV). Doel van deze pilot is om vast te stellen of het systeem Stekker 4 de partijen in de keten kan faciliteren bij de uitvoering van de WWB als het gaat om de re-integratie van de klant.

ICT zal 1 januari 2015 aangepast zijn op de invoering van de Participatiewet.

Hoofdstuk 10 Financiën

Ontwikkeling BUIG (Wet Bundeling van uitkeringen inkomensvoorziening aan gemeenten)

Binnen de financiering van de bijstand wordt onderscheid gemaakt tussen de wet BUIG en het Re-integratie budget. Het BUIG budget (ook wel Inkomensdeel genoemd) is bedoeld om de bijstandsuitkering te betalen en het tweede budget is bedoeld om mensen te bemiddelen naar werk (het zogenaamde Werkdeel).

We realiseren ons dat de Participatiewet een “open einde” karakter zal krijgen, net als de huidige WWB. Daarom hebben we ook de WWB reserves om schommelingen in de uitgaven op te kunnen vangen en hoeft er geen beroep gedaan te worden op de algemene reserves. Dit past ook in het Haarlemse beleid van rijksbudget is werkbudget.

Het macrobudget voor het BUIGbudget wordt door het Rijk aangepast op verwachte effecten van maatregelen in het regeerakkoord en op economische ontwikkelingen zoals toe- en afname van de werkloosheid. Lopende 2013 is opdracht gegeven aan bureau Berenschot om de verdeling van het macrobudget opnieuw te bezien. De resultaten van het onderzoek zijn echter nog niet beschikbaar. Op basis van prognoses uit de Miljoenennota 2013 zijn onderstaande budgetten voor Zandvoort en Haarlem berekend. Voor Zandvoort lopen de prognoses tot en met 2017 en voor Haarlem is de prognose voor 2014 gegeven. Dit heeft te maken met het feit dat voor Haarlem een andere verdeelsleutel gehanteerd wordt dan voor Zandvoort. Het macrobudget voor Haarlem wordt door het Rijk volgens een objectief model berekend en wordt jaarlijks vastgesteld en voor Zandvoort geldt een historisch model en daarbij kan een raming voor meerdere jaren worden gemaakt.

BUIG budget

Miljoenen €	2014	2015	2016	2017
Zandvoort	5,8	5,7	6,0	6,4
Haarlem	56,5			

Sociaal Deelfonds

Het Rijk is van plan om een Sociaal Deelfonds in te voeren. Van belang is dat we ons realiseren dat de middelen vanuit het Sociaal Deelfonds niet ingezet mogen worden voor het opvangen van eventuele tekorten binnen de Participatiewet. Andersom geldt het wel: overschotten die boven de WWB reserves uitstijgen, kunnen ingezet worden binnen het Sociaal Domein

Ontwikkeling Re-integratie budget

Met de komst van de Participatiewet ontvangen gemeenten een gebundeld re-integratie budget, waarin budgetten van de WWB, de Wsw middelen en een deel van de budgetten van de Wajong worden samengevoegd. Deze middelen worden ontschot aan de gemeenten beschikbaar gesteld. Op dit moment is de verdeelsystematiek van het gebundeld re-integratie budget nog niet bekend. En daarmee is ook de hoogte van de budgetten die met ingang van 1 januari 2015 overgeheveld gaan worden naar de gemeenten ook nog niet bekend. Wel is bekend dat op deze budgetten een efficiencykorting wordt toegepast en op macroniveau is er dus sprake van een bezuiniging. Hoe dit uitpakt op gemeentelijk niveau is nog moeilijk te voorspellen. Het implementeren van nieuwe

taken zorgt in de regel voor aanloopkosten en daarnaast is het zo dat een bezuiniging op macro niveau vaak pas na een aantal jaren haar volledige omvang heeft bereikt.

Ook moeten we rekening houden met mogelijke financiële risico's die voortvloeien uit de uitvoering van de hierboven genoemde regelingen; dit als gevolg van het open einde karakter van de uitvoeringsregelingen.

We concluderen dat we met de invoering van de Participatiewet te maken gaan krijgen met grote geldstromen en met grote onzekerheden. We gaan hierop prognosticeren en dit doen we door financieringsscenario's te maken. Zodra meer bekend is over de financiële consequenties zal een separate nota aan u voorgelegd worden.

10.1 Beschikbare middelen en aantallen van nieuwe doelgroepen (bron: Notitie Participatiewet: middelen en aantallen per gemeente, Niki Lintmeijer, Paul Schenderling, Maarten Adelmeijer 30-10-2013 Berenschot).

Hieronder wordt voor Haarlem en Zandvoort een overzicht gegeven van de middelen die beschikbaar komen vanuit de nieuwe doelgroepen (gecombineerd met het huidige tekort op de SW) en aantallen die per gemeente worden verwacht. Hierbij gaat het om de doelgroepen 'Sw nieuw beschut', voormalig SW-ers, geherindiceerde Wajongers (het gedeelte dat onder de gemeente gaat vallen) en voormalig Wajongers. Voor de berekening van het gebundeld re-integratiebudget is gebruik gemaakt van het Participatiebudget oude stijl, minus het budget bestemd voor OCW-bijdrage (educatiebudget 2014) en WEB gelden. Via de percentuele berekening van 2014 is vervolgens de prognose van het Participatiebudget over 2012-2018 berekend. Onderstaande cijfers betreffen een prognose en zijn landelijke aannames.

Haarlem

Beschikbare middelen

Miljoenen €	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Participatiebudget oude stijl	7,2	6,4	5,1	4,7	4,4	4,1	4,1
Budget nieuwe doelgroepen				0,2	0,7	1,2	1,5
Gebundeld re-integratiebudget	7,2	6,4	5,1	4,9	5,1	5,3	5,5
Budget bestemd voor beschut nieuw				-0,15	-0,30	-0,45	-0,60
Tekort SW-Paswerk (scenario 1&2)	0,1	0,0	0,0	-2,9	-3,6	-1,9	-2,2
Tekort SW-Paswerk (scenario 3&4)	0,1	0,0	0,0	-0,8	-1,0	-1,2	-1,5
Beschikbaar voor re-integratie (1&2)	7,3	6,4	5,1	1,9	1,2	3,0	2,7
Beschikbaar voor re-integratie (3&4)	7,3	6,4	5,1	4,0	3,8	3,7	3,4

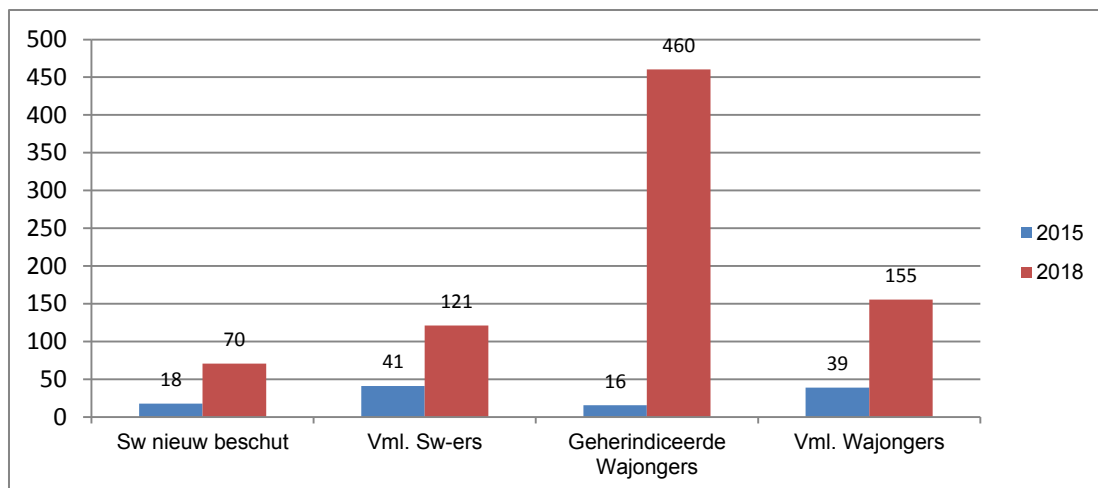
*Exclusief educatiebudget

Deze tabel laat zien dat – ondanks het verwachte SW-tekort van de gemeente Haarlem – het totale beschikbare budget positief zal blijven.

Aantallen: doorloop Participatiewet

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
WWB-uitkeringen	2885	3203	3515	3711	3746	3720	3670
Vml. Sw-ers				41	67	94	121
Geherindiceerde Wajongers				16	155	319	460
Vml. Wajongers				39	78	117	155

Aantallen: nieuwe doelgroepen

Zandvoort

Beschikbare middelen

Miljoenen €	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Participatiebudget oude stijl	0,61	0,54	0,43	0,40	0,37	0,35	0,34
Budget nieuwe doelgroepen				0,02	0,05	0,09	0,11
Gebundeld re-integratiebudget	0,61	0,54	0,43	0,42	0,42	0,44	0,45
Budget bestemd voor beschut nieuw				-0,01	-0,01	-0,02	-0,02
Tekort SW-Paswerk (scenario 1&2)	0,00	0,00	0,00	-0,12	-0,16	-0,08	-0,09
Tekort SW-Paswerk (scenario 3&4)	0,00	0,00	0,00	-0,03	-0,04	-0,05	-0,06
Beschikbaar voor re-integratie (1&2)	0,61	0,54	0,43	0,29	0,26	0,34	0,33
Beschikbaar voor re-integratie (3&4)	0,61	0,54	0,43	0,38	0,37	0,37	0,36

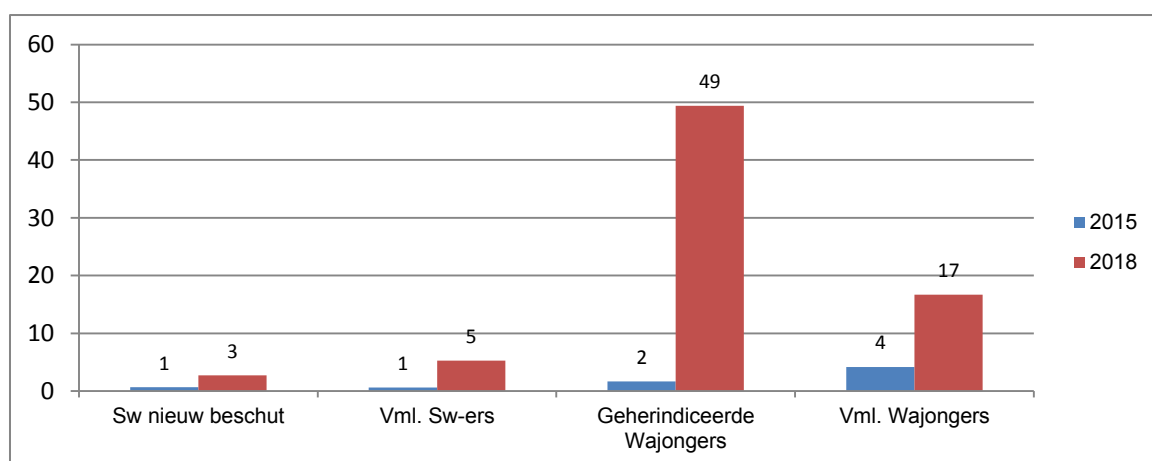
*Exclusief educatiebudget

Deze tabel laat zien dat – ondanks het verwachte SW-tekort van de gemeente Zandvoort – het totale beschikbare budget positief zal blijven.

Aantallen: doorloop Participatiewet

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
WWB-uitkeringen	349	345	434	437	413	396	390
Vml. Sw-ers				1	3	4	5
Geherindiceerde Wajongers				2	17	34	49
Vml. Wajongers				4	8	13	17

Aantallen: nieuwe doelgroepen

10.2 Risico's en keuzes

In de inleiding hierboven schetsten we al dat we te maken gaan krijgen met grote geldstromen en grote onzekerheden. Op hoofdlijnen gaat het om de volgende onzekerheden en risico's:

- Onvoldoende BUIG middelen in relatie tot de uitbreiding van de doelgroep Participatiewet.
- Efficiencykorting op de budgetten met ingang van 1 januari 2015.
- De bezuinigingen op het Participatiebudget worden voortgezet. We krijgen structureel veel minder re-integratie geld voor een groeiend klantenbestand (op de lange termijn een toename van circa 50%).
- De teruglopende subsidie per SW-plek leidt tot extra druk op het W-deel van het Participatiebudget. De rechten en plichten van mensen die in de SW werken blijven hetzelfde, terwijl gemeenten een steeds kleinere vergoeding ontvangt voor deze mensen. Dit gecombineerd met de stijgende werkgeverslasten zorgt voor een steeds groter financieel gat. Het gevolg hiervan is dat er nog minder re-integratie budget resteert voor ondersteuning aan mensen die onder de Participatiewet gaan vallen.
- Middelen Wajong zijn nog niet bekend en dus kan dat onderdeel van het toekomstige budget nog niet worden berekend.
- Aanhoudende crisis bemoeilijkt de kansen op betaald werk van de doelgroep Participatiewet.
- We kennen de nieuwe doelgroepen, Wajong en Wsw niet en we hebben de expertise niet om deze doelgroepen adequaat te bedienen.
- De nieuwe doelgroepen zijn vaak moeilijk bemiddelbaar naar werk, waardoor zij langdurig in de uitkering zullen blijven.
- De nieuwe doelgroepen krijgen hoogstwaarschijnlijk te maken met een inkomensachteruitgang, waardoor de kans aanwezig is dat deze groep in toenemende mate een beroep zal doen op bijzondere bijstand, minimaregelingen en schulddienstverlening.

Om de onzekerheden en risico's in enige mate te kunnen beheersen, stellen we voor om ons systeem van het opbouwen van onze reserves te continueren.

Voor Haarlem geldt het volgende:

- De overschotten op het I-deel doteren aan de reserve conform het huidige Haarlemse beleid tot maximaal 10%.
- De loondispensatie wordt gefinancierd vanuit het I-deel en als aanvulling op het beleid inzake de besteding.
- Tekorten op de begroting van SW bedrijf Paswerk worden op dit moment gedekt vanuit het W-deel. Met de komst van de Participatiewet worden de mogelijkheden wettelijk verruimd en kunnen de tekorten hetzij vanuit het I-deel, hetzij het W-deel, hetzij uit de algemene middelen gefinancierd worden.

Voor Zandvoort geldt het volgende:

- De gemeente Zandvoort kende de afgelopen jaren omvangrijke tekorten op het I-deel WWB. Bij het vaststellen van de begroting 2014 is een egalisatie reserve I-deel WWB in het leven geroepen, waarin mogelijke toekomstige overschotten zullen worden gedoteerd. Voor 2014 is een positief saldo BUIG geraamd ad. € 1,3 miljoen. Deze wordt aan de egalisatiereserve toegevoegd. De reserve kan groeien tot maximaal € 1,4 miljoen. Voor de jaren 2015 en verder wordt ook gerekend op een positief saldo.
- Loondispensatie wordt niet ingezet. Wel zijn er nog enkele oude ID-banen welke uit het Participatiebudget worden gefinancierd tot en met 2014.
- Tekorten op de begroting van SW bedrijf Paswerk worden op dit moment gedekt vanuit het Participatiebudget. Met de komst van de Participatiewet worden de mogelijkheden wettelijk verruimd en kunnen de tekorten hetzij vanuit het I-deel, hetzij het Participatiebudget, hetzij uit de algemene middelen gefinancierd worden.

